

De uitdagingen

Ons financieel systeem ontspoord, jobs gaan met honderden tegelijk verloren, de vergrijzing nadert en de aarde warmt op. We staan op een kantelpunt. Ofwel steken we onze kop in het zand en hopen we – tevergeefs – dat alles overwaait, ofwel nemen we het heft in handen en verzilveren we de kansen die deze crisissen ons bieden. Groen! kiest duidelijk voor die laatste optie.

Wie een probleem ten gronde aanpakt, begint best bij de oorzaken. Het ontstaan en samenvallen van de economische, ecologische en sociale crisissen heeft vier grote oorzaken:

1. We hebben een economisch systeem dat bijna volledig is gefocust op **kortetermijngroei** (op vlak van winsten, beurswaarde of bruto binnenlands product). Omdat we hierbij geen rekening houden met de gevolgen op lange termijn, leidt dit tot een systematische roofbouw op maatschappij én toekomst. Na 50 jaar krijgen we een steeds groter prijskaartje te zien voor de roofbouw uit het verleden. Er is dus een fundamenteel nieuwe aanpak nodig.
2. **We verbruiken meer grondstoffen dan onze planeet produceert.** Onze aarde produceert grondstoffen en verwerkt afval, maar er zijn grenzen aan haar mogelijkheden. Ze heeft ons als het ware een bankrekening vol grondstoffen gegeven, waardoor we, indien we enkel leven van de rente, nog vele eeuwen kunnen genieten van haar rijkdommen. Wereldwijd verbruiken we nu al jaarlijks 130% van deze rente en het verbruik stijgt snel. Belgen verbruiken meer dan 400% van die rente. We plegen dus roofbouw op onze toekomst.
3. **Onze Belgische economie heeft momenteel een gevaarlijke afhankelijkheid aan fossiele brandstoffen.** Ook wereldwijd is meer dan negentig procent van de gebruikte energie afkomstig uit fossiele bronnen. Vlak voor de financieel-economische crisis losbrak in juni 2008, sneuvelde week na week de olieprijsrecords met pieken tot bijna 150 dollar. In 1999 kostte een vat ruwe olie minder dan 10 dollar en vandaag zitten we rond de 80 dollar. De hoofdeconoom van ABN Amro voorspelt een verdubbeling van de olieprijs op een periode van ongeveer zeven jaar en acht de kaap van 300 dollar voor een vat olie binnen tien jaar haalbaar. Als we nu niet resoluut inzetten op energie-onafhankelijkheid, zal de impact van deze prijsstijgingen een sociaal-economische ramp betekenen.
4. **Een financieel systeem zonder heldere regels en geloofwaardig toezicht ontspoord.** In de steeds verder gedereguleerde markt van de voorbije jaren, leidde de jacht naar steeds hogere winsten tot het nemen van steeds grotere risico's. Toen midden 2008 de risicobel werd doorprikt, zakte het hele systeem als een kaartenhuisje in elkaar. Het falen van het geglobaliseerde financiële systeem zorgde voor de ineenstorting van de kredietverlening, de zogenaamde 'credit crunch'. Banken gingen over kop, geld ging in rook op en miljoenen mensen verloren hun baan. Bedrijven raakten niet meer aan de nodige kredieten voor belangrijke investeringen en de economie koelde af, met een langdurige en diepe recessie tot gevolg.

Deze analyse is al decennia lang een drijvende kracht achter de groene beweging. Tijdens die jaren deden we meer dan enkel wijzen op gevaren, we ontwikkelden ook een aantrekkelijk en haalbaar alternatief. We noemen dit alternatief 'de duurzame economie'. Jammer genoeg predikten we jarenlang in de woestijn. Maar, mede door de

klimaatcrisis, is er de voorbije jaren heel wat veranderd. Steeds meer academici, politici en middenveldorganisaties, uit zowat alle continenten, vakgebieden en politieke stromingen pleiten nu voor allerhande 'groene maatregelen' en een versnelde overgang naar de 'duurzame economie'.

Door de aanhoudende desorganisatie binnen deze federale regering heeft het economisch beleid zich de voorbije jaren beperkt tot het blussen van brandjes en het nemen van crisismaatregelen. Hoewel ingrepen als de tijdelijke werkloosheid voor bedienden de impact van de crisis enigszins hebben verzacht, zullen de drie regeringen van de voorbije drie jaar vooral herinnerd worden om hun uitschuivers en besluiteloosheid. Deze regeringen brachten ons namelijk 'Fortis-gate', een totaal ontspoorde FOD Financiën en een sterk beschadigd imago in het buitenland.

De steeds vierkanter draaiende FOD Financiën kostte de staat ondertussen handenvol geld. België is een paradijs voor fraudeurs geworden en is daardoor zelfs op de internationale grijze lijst van fiscale paradijzen van de OESO beland. Via een web van politieke benoemingen verlamt minister Reynders steeds meer de werking van onze overheidsfinanciën.

Door haar onhandige aanpak struikelde Leterme I over de redding van Fortis. Om toch maar zo snel mogelijk van de hete aardappel verlost te zijn, verkocht de regering deze parel aan de Belgische financiële kroon voor een prikje aan het Franse BNP Paribas. Eén jaar later kondigt BNP aan dat ze dankzij de aankoop van Fortis een verbazend sterke winstgroei gekend hebben.

Onze visie

Voor Groen! zijn economie en ecologie onlosmakelijk met elkaar verbonden, ze zijn elkaars bondgenoten. Onze economie speelt zich af binnen het ecologische systeem van onze aarde, we kunnen niet anders dan die realiteit in rekening brengen.

Indien de economie het ecologische systeem aantast, er roofbouw op pleegt, zaagt ze de tak af waarop ze zelf steunt. De uitputting van fossiele grondstoffen, het instorten van het visbestand, werknemers die ziek worden door milieuvervuiling, ... Het zijn allemaal symptomen van een economie die haar eigen fundamenten ondergraaft door onoordeelkundig om te springen met haar ecologische context. Ecologie is economie, dat is de harde realiteit.

Voor Groen! is de enige leefbare toekomst economie er dus één die veel beter rekening houdt met haar ecologische context. Een 'duurzame economie' gaat duurzaam en verstandig om met natuurlijke rijkdommen en de ecologische evenwichten van haar leefomgeving. Vele economen zijn intussen tot dit zelfde inzicht gekomen, ook zij verdedigen de vergroening van de economie als enige realistische optie voor de toekomst.

In een 'duurzame economie' biedt onze ecologische omgeving ons ook tal van opportuniteiten. Zon, wind en warmte vervangen fossiele brandstoffen, recyclage en materiaalkringlopen (afval wordt gebruikt als grondstof voor productie van iets anders) vervangen de wegwerpeconomie, ... Dankzij deze nieuwe aanpak worden ecologie en economie meer dan ooit bondgenoten. Dat biedt geweldige kansen voor innovatie, nieuwe jobs, het aantrekken van investeringen, ... kortom voor een serieuze economische relance.

De eerste stap in deze overgang naar de 'duurzame economie' noemen wij de 'Groene New Deal'. Dit relanceplan bestaat uit een reeks concrete, daadkrachtige initiatieven die al vanaf 2011 bijdragen aan een versneld economisch herstel. Bovendien zet dit plan ook de eerste stappen in een (op termijn onvermijdelijke) transitie naar een echt duurzame samenleving. Zo willen we, via een aangepast, modern overheidsbeleid, definitief de weg inslaan naar een 'vergroening' (stabilisering en verduurzaming) van onze economie.

Onze oplossingen

ALGEMENE MAATREGELEN

Heel wat economische bevoegdheden zitten nu bij de gewesten in plaats van op het federale niveau. Toch zijn er nog heel wat nuttige maatregelen die we kunnen nemen op het federale niveau:

1. **Groene O&O (Onderzoek en Ontwikkeling) stimuleren via de verdere uitbouw van collectieve onderzoekscentra.** De collectieve onderzoekscentra hebben als doelstelling om binnen een bepaalde economische sector de O&O kosten te delen, de kennis te verspreiden bij alle aangesloten bedrijven, én te helpen bij het ontwikkelen en implementeren van nuttige toepassingen. Deze centra werden tot nu toe voornamelijk opgericht binnen traditionele sectoren. Wij pleiten dan ook voor:
 - ↘ De oprichting van nieuwe onderzoekscentra voor sectoren die er momenteel geen hebben (zoals o.a. openbare besturen, gezondheid, afval)
 - ↘ Deelname aan vergelijkbare Europese initiatieven op het vlak van O&O
 - ↘ Permanente evaluatie en versterking van deze onderzoekscentra
2. **Samenzitten met de sociale partners voor de uitwerking van een strategisch plan om de transitie naar een duurzame economie te doen slagen.** Bij deze uitwerking willen we ook milieubelangenorganisaties betrekken, ondermeer vanwege hun grote technische kennis op vlak van ecologie. Het resulterende stappenplan bestaat uit concrete acties op gebied van vorming, arbeidsorganisatie (bijvoorbeeld de kwaliteit van het milieu, de gezondheid en de bescherming van de werknemer, de mogelijkheden van telewerk, collectief mobiliteitsplan...) en de impact van de onderneming op haar omgeving (energieverbruik, luchtvervuiling, relaties met de omwonenden).
3. **Bedrijven ondersteunen in de uitwerking van indicatoren en strategieën om hun ecologische voetafdruk te verminderen.** Het aantal en de aard van deze indicatoren zal variëren volgens de activiteitssector en de grootte van de onderneming. Omdat vergroening vaak gepaard gaat met het terugdringen van verspilling toont de praktijk dat deze investering rendabel is op milieu- en economisch vlak. Bedrijven zoals Colruyt, Ecopower of Umicore zijn sprekende voordelen van het duurzaam concurrentieel voordeel dat vergroening met zich meebrengt. Ondermeer door deze hulp aan te bieden via de bestaande ondernemingsloketten zal ze ook beschikbaar zijn op maat van zelfstandigen en KMO's.
4. **Via het aankoop- en aanbestedingsbeleid de vraag aanwakkeren naar innovatieve producten die het milieu en sociale rechten respecteren.** Een geloofwaardige overheid geeft zelf het goede voorbeeld. Door een vooruitstrevend aankoop- en aanbestedingsbeleid zal ze bovendien een reële markt creëren voor deze producten. Dat verhoogt sterk de kans dat innovatieve bedrijven zich hier gaan ontwikkelen en/of komen vestigen.

Een vooruitstrevend aankoopbeleid kan zelfs **publieke aanbestedingen doen voor producten of technologieën die nog niet bestaan**: 'Als iemand iets oplevert met de volgende kwaliteiten, zijn we bereid om er X eenheden van aan te kopen tegen prijs Y.' Na zo een publieke aankondiging zouden ook andere partijen (bedrijven, particulieren, steden, ...) kunnen intekenen als klant met vermelding van de beloofde afname. Zo zal men niet enkel belangrijke O&O impulsen geven aan duurzame, innovatieve projecten, maar zal men ook 'top runners' aantrekken en belonen door een markt te creëren voor hun toekomstige nieuwe of sterk verbeterde producten of door een schaalvergroting teweeg te brengen die een sterke prijsdaling toelaat.

5. Een hele regio die afhankelijk is van één bedrijf of één grondstof, is economisch en sociaal erg kwetsbaar. Daarom **zet een duurzame economie in op decentralisatie en diversificatie**. Grotere diversiteit creëert een veel sterkere economie. De economie van de toekomst steunt dus grotendeels op zelfstandige ondernemers en KMO's. In ons land zorgen zij ook nu al voor de meeste banen. Daarom wil Groen! een **beleid dat zelfstandige ondernemers en KMO's krachtiger ondersteunt** met:
- Administratieve vereenvoudiging waar mogelijk. We realiseren het uniek loket voor milieu- en stedenbouwkundige vergunningen. Zoveel mogelijk diensten worden gedigitaliseerd en online beschikbaar (bijv. milieuvergunningen). Er komen centrale gegevensdatabanken en een snellere afhandeling van de vergunningsaanvragen.
 - De wet op de handelsvestigingen (ook bekend als de IKEA-wet) heeft de deur opengezet voor grote ketens en shoppingcentra (meestal buiten de kernen van steden en gemeenten), ten koste van lokaal verankerde zelfstandige ondernemers en KMO's. Groen! kiest resoluut voor levende woon- en winkelkernen in onze steden en gemeenten en wil om die reden ook de **wet op de handelsvestigingen grondig evalueren en aanpassen**.
 - **Een systeem van vouchers voor technologische ondersteuning van KMO's die willen vergroenen**. De bestaande BEA's (budgetten economisch advies) gingen in die richting, maar die verdwijnen nu wellicht in de ecologiesteun. Met een systeem van groene vouchers kunnen KMO's die willen innoveren, beroep doen op externe experts die marketing, management, financieel en technisch advies geven.
 - **Het gebruik van ondernemingsgroeperingen actief aanmoedigen en ondersteunen**. Dankzij dit systeem worden in Frankrijk momenteel meer dan 35.000 personen onder verschillende ondernemingen 'gedeeld', bijvoorbeeld informatici. Volgens de huidige wetgeving mag een ondernemingsgroepering alleen mensen aannemen met weinig tewerkstellingskansen. Deze beperking bestaat niet in Frankrijk en zou ook hier best worden opgeheven. Bijkomend kan men ook de sociale bijdragen verminderen voor de eerste twee of drie arbeidsplaatsen die geschapen worden door een ondernemingsgroepering, zoals nu het geval is voor eerste arbeidsplaatsen in een nieuwe onderneming.
6. Groen! pleit voor een beperkt aantal producten voor **ambitieuze productnormen in plaats van ecolabels**. Deze normen zijn voortschrijdend in de tijd en lang van tevoren bekend. Producenten kunnen er dan op anticiperen in hun onderzoeksprogramma's en hun investeringsbeleid. Wie beter doet dan de norm, wordt extra beloond en het meest duurzame product of de beste technologie wordt na verloop van tijd de nieuwe norm. Buitenlandse voorbeelden (het 'Top Runner Model' in Japan) laten zien dat dit een zeer effectieve aanpak is om groene doorbraken te realiseren.
7. Wij pleiten ook voor de invoering van een **ecologisch bonus-malussysteem**. Groen! wil de markt van werkelijk innovatieve en ecologische producten vergroten, door het toekennen van een forse fiscale bonus. Zo wordt de verkoopprijs ervan gedrukt. Een ecobonus wordt toegekend voor een periode van maximaal drie jaar, daarna kan het product op eigen benen staan. De kost van dit systeem wordt gecompenseerd door 'vuile' producten uit dezelfde productcategorie extra te belasten. Zo ontstaat er snel een grote vraag naar de innovatieve, ecologische variant. De 'ecologische bonus'-producten zijn in zowel productie als gebruik vele malen minder milieubelastend dan nu gangbaar is. Ze betekenen dus een wezenlijke doorbraak. Binnen de EU-regelgeving bestaat geen bezwaar, zolang het niet-discriminerend wordt toegepast.

NAAR EEN RECHTVAARDIGE FINANCIËLE SECTOR

De financiële markten geven bedrijven de nodige zuurstof door slapend kapitaal te verzamelen en te verschaffen aan mensen of bedrijven die kapitaal nodig hebben. De steeds verder uitbreidende deregulering heeft echter gewoekerd als een kanker, waardoor de economie nu wereldwijd hapt naar adem. De groene beweging waarschuwde al vele jaren voor een ontsporing van de financiële markten. Gelukkig heeft ze in die zelfde periode ook gewerkt aan heel wat voorstellen om de financiële markten weer gezond te krijgen. Enkele belangrijke elementen uit dit **concreet en technisch onderbouwd plan**:

8. Terugkeren naar een **strikte scheiding tussen spaarbanken en zakenbanken**. De Ecolo-Groen! fractie diende hier rond reeds een wetsvoorstel in.
9. We willen die **spaarbanken dan ook beter afschermen voor de gevaren van de financiële markten**. Dat betekent ondermeer dat deze banken niet langer beursgenoteerd zullen zijn.
10. De **kredietwaardigheid van spaarbanken versterken**. Dit kan bijvoorbeeld via systemen zoals 'dynamische eigen middelen': Tijdens periodes van gunstige economische conjunctuur worden de eigen middelen van banken geleidelijk aan opgetrokken (tot 15% van de passiva). Die reserves kunnen ze dan aanspreken in slechtere tijden.
11. De spaarder beter beschermen via **controle op financiële producten en aangeboden informatie**. De huidige wetgeving laat de CBFA en de economische inspectie niet toe de kwaliteit te beoordelen van financiële producten. Kortom, de financiële producten die aan de Belgische spaarder worden aangeboden moeten aan geen enkele kwaliteits- of veiligheidsnorm beantwoorden. We wensen dat de economische inspectie in de toekomst de verkoop van bepaalde producten kan verbieden wanneer ze teveel risico's inhouden of wanneer ze niet voldoen aan bepaalde vereisten inzake kwaliteit.
12. **Speculatieve transacties ontraden** via het verhogen van de bestaande heffingen op beurstransacties tot 0,5%, het niveau van het Verenigd Koninkrijk en heel wat andere Europese landen (In Ierland bedraagt deze heffing zelfs 1%). Deze heffing wordt niet gevoeld door een normale belegger, maar snijdt wel in de winstmarges van zware speculanten. Ter vergelijking, deze zelfde speculanten rekenen de normale belegger vaak 5% instapkost aan en banken rekenen tot 2% verwerkingskosten aan. Ondanks het feit dat de gewone belegger deze heffing niet zal voelen, zal de invoer ervan de beurskoersen stabiel maken.
13. De **boekhoudkundige normen verbeteren**. We pleiten voor regels die beter de onderliggende economische realiteit weergeven en minder gevoelig zijn voor de schommelingen van de financiële markten.
14. We willen ook de **strijd tegen de belastingsparadijzen opdrijven**. Dat betekent dat we financiële stromen willen belasten die afkomstig zijn van ondernemingen gevestigd in deze belastingsparadijzen. Het is belangrijk dat de opheffing van het bankgeheim vlotter kan verlopen in gevallen waar deze opheffing nuttig is. Het lijkt ons ook normaal dat personen en bedrijven die meewerken aan het opzetten van fraudeconstructies ook mee verantwoordelijk gesteld worden voor de vastgestelde fraude.
15. Zolang sommige banken te groot zijn om te falen, staat de overheid impliciet garant voor deze instellingen. Daarom wil Groen! maatregelen nemen die er voor zorgen dat de **financiële verstrengeling tussen al deze instellingen niet langer tot besmetting leidt**. Een belangrijk element hierin is de verplichting voor alle financiële instellingen om een **evacuatieplan** uit te werken. Dit stappenplan beschrijft concreet hoe het geld van de spaarders en andere instellingen kan worden gered als het voortbestaan van de bank onzeker wordt. Op verzoek en onder supervisie van de toezichthouder moet dit concreet stappenplan regelmatig en op onverwachte momenten inge oefend worden. Zolang banken niet in orde zijn met deze verplichting mogen ze geen depositogaranties meer geven of deelnemen aan bankfusies of -overnames.

16. **Gemeenten mogen geen referentieaandeelhouder zijn bij banken**, noch in de overheidsbank (zie onder), noch in een private bank. Zij richten zich namelijk te veel op lokale belangen, en kunnen bovendien niet rechtstreeks geïnterpelleerd worden door het parlement. Burgemeesters of andere lokale bestuurders horen niet thuis in raden van bestuur van financiële instellingen. Zij missen daartoe doorgaans de knowhow en moeten onvoldoende rekenschap afleggen. Groen! vraagt dan ook dat de Gemeentelijke Holding op termijn haar participatie in Dexia verkoopt, en lokale mandatarissen ontslag nemen uit hun bestuursfuncties.
17. Door de betere regulering van de financiële markten zullen onvermijdelijk heel wat beleggers een deel van hun middelen onttrekken aan de zuiver financiële markten richting deze **investeringsfondsen, wat een belangrijke en duurzame kapitaalinjectie zal betekenen voor de reële economie.**
18. Onze economie heeft ook nood aan een **overheidsbank, die spaargelden in alle veiligheid beheert, en die met de ingezamelde spaargelden de lokale economie aan goedkope kredieten helpt.** Zo'n overheidsbank is een belangrijke speler in de financiering van KMO's en kan via haar kredietbeleid helpen de transitie naar een duurzame economie te realiseren. We willen dat zijn bankmodel uiterst eenvoudig en transparant is: winst is niet de missie, wel efficiëntie, veilig beheer van spaargelden, en vlotte kredietverlening aan de lokale economie.
- Als instelling met maatschappelijk doel kan deze bank de **andere banken 'eerlijk' houden** door zelf op te treden als eerlijke speler met interessante producten. De overheidsbank kan de spaarder helpen door **transparante spaarproducten** aan te bieden. Deze bank verleent ook **goedkope kredieten aan particulieren en KMO's voor investeringen in innovatie en verduurzaming.**
19. De overheidsbank legt in al haar producten en initiatieven een sterke nadruk op criteria als **duurzaamheid, sociale meerwaarde en ecologie.** Zo kan ze een belangrijke ondersteunende rol gaan spelen bij:
- ↳ materiaal- en energie-efficiëntie
 - ↳ clusterontwikkeling
 - ↳ kringloopbenaderingen
 - ↳ ontwikkeling van Duurzame BedrijvenTerreinen
 - ↳ microfinanciering
20. De overheidsbank kan ook een **ondersteunde rol spelen bij het investeringsbeleid van de gewesten.** Het mag nooit de bedoeling zijn dat gewestelijke investeringsinstrumenten, zoals in het verleden vaak gebeurde, gaan beleggen op zoek naar rendement. Indien ze meer middelen hebben dan ze op dat moment kunnen aanwenden, zetten ze deze extra middelen uit bij de overheidsbank, zodat die andere initiatieven kan ondersteunen.
21. **De Groene overheidsbank kan ook instaan voor de spijzing van fondsen die instaan voor duurzame overheidsinvesteringen.** Zo kunnen we bijvoorbeeld een volkslening uitschrijven om een ééngemaakt federaal sociaal klimaatfonds (zie hoofdstuk energie) te versterken. Deze lening zou een **nuttige activering zijn van de meer dan 200 miljard euro aan slapende spaargelden van de Belgische gezinnen.** Doordat de rente op spaarboekjes nu zelfs tot onder de inflatievoet gezakt is, kan zo een publieke lening een interessante, veilige belegging zijn in de toekomst van het eigen land. Deze lening zou geleidelijk terugbetaald worden via de verwezenlijkte energiebesparingen volgens een systeem van derde-investeerder.

DE DUURZAME ECONOMIE CREËERT HEEL WAT NIEUWE JOBS

De uitwerking hiervan vindt u in het hoofdstuk Werk.

DE DUURZAME ECONOMIE IS EEN SOCIALE ECONOMIE

Een echt duurzame economie is niet gericht op het blind nastreven van winst. Het streven naar steeds hogere winsten is op termijn wel dodelijk voor onze samenleving en economie. Een duurzame economie beoogt duurzame welvaart op sociaalecologisch vlak. Een sterke economie is dus een middel voor meer welvaart en meer welzijn. Dat is het uiteindelijke doel.

22. Die keuze weerspiegelt zich ondermeer in de **afstemming van het groene beleid op zowel sociale en ecologische als op economische indicatoren**. Eén enkele indicator (zoals het Bruto Binnenlands Product) gebruiken om een complexe en veelzijdige werkelijkheid te evalueren, kan nooit een groot succes zijn. Daarom pleiten wij voor een beleid dat zich baseert op een brede waaier aan indicatoren, die drie essentiële facetten van de samenleving meten: het ecologische, het sociale en het economische.

Hiervoor hoeven we het warm water niet opnieuw uit te vinden, alle indicatoren die we aanhalen bestaan reeds en worden periodiek berekend (bijvoorbeeld ISEW, GPI, ...). De overheid bepaalt ambitieuze streefdoelen voor elk van deze indicatoren en gebruikt die streefdoelen als uitgangspunt voor haar beleid. We willen dan ook dat het Federaal Planbureau hiervoor jaarlijks een volledige set van groene nationale rekeningen opstelt die ze voorlegt aan regering en parlement.

23. We willen ook **de financiering voor initiatieven binnen de sociale en solidaire economie vergemakkelijken**: (in hoofdzaak gewestelijke bevoegdheid, maar hier vermeld voor de volledigheid)

- We stellen in de eerste plaats voor om een wettelijk kader met minimumnormen te creëren voor de bepaling van wat 'sociaal verantwoorde financiële investeringen' zijn.
- Daarnaast willen we ook een mechanisme voorzien dat het 'Fonds voor sociale economie en duurzaam ondernemen' terug in staat stelt nieuwe activiteiten te ontwikkelen en nieuwe klanten te bedienen. Sinds de institutionele discussies – die een toekomstige regionalisering van de sociale economie voorzien – mag dit fonds namelijk niet meer gebruikt worden voor het financieren van nieuwe projecten. Gezien de huidige communautaire impasse is het belangrijk om deze situatie, op zijn minst voorlopig, te verhelpen zodat we de **financieringscontinuïteit van de sociale economie kunnen verzekeren**.
- Wij willen ook de **financiering voor beschutte werkplaatsen veilig stellen**. Bovendien betekenen deze subsidies geen extra kost voor de overheid. Elke euro die zij in de beschutte werkplaatsen investeert, bespaart ze op een andere kostenpost. Zo wees een studie van professor Pacolet uit dat de beschutte werkplaatsen voor de overheid een netto opbrengst van 21 miljoen euro per jaar betekenen.

Coöperaties zijn internationaal de basis van de sociale economie. De coöperatieve economie speelt bovendien ook een belangrijke rol als voortrekker in het ecologisch ondernemen. In Europa zijn er meer dan 267.000 coöperatieve bedrijven met 163 miljoen coöperanten en 5,4 miljoen werknemers. In België is er wel een wettelijk statuut en zijn er enkele succesverhalen zoals Ecopower, maar toch liggen we op dit vlak ver achter op buurlanden als Frankrijk, Spanje, Groot-Brittannië. **Groen! ziet de coöperatie als een belangrijke maatschappelijke ondernemingsvorm** en wil daarom het gat dichtrijden op onze buurlanden. Daarom ijveren we ondermeer voor:

- Een volwaardige erkenning van 'participatieve coöperaties' (meer informatie over deze vorm van coöperaties kan u terugvinden op <http://www.socialeconomie.be/cooperaties>).
- Een betere afstemming van de toegestane adviespakketten van erkende adviesbureaus in de sociale economie op de noden van deze participatieve coöperaties.
- Een uitbreiding van het takenpakket van de Startcentra met de ondersteuning van starters die op een coöperatieve manier willen ondernemen. Deze centra zijn ondersteunende structuren die nu al in de meeste Vlaamse subregio's een impuls geven aan de ontwikkeling van bedrijven die werken met kansengroepen.

24. Groen! ijvert voor een **belangrijke opwaardering van de dienstensector**. Via de sterke verlaging van de loonlasten en het verwerken van vrijwilligerswerk en mantelzorg in beleidsindicatoren zoals het ISEW en het GPI, zullen sectoren als de zorgsector eindelijk naar waarde geschat worden. Bij een groen economisch beleid worden deze sectoren dus eindelijk behandeld als volwaardige economische sectoren.

VERGROENING IS MOGELIJK IN ZOWAT ALLE SECTOREN

De duurzame economie kunnen we realiseren in zowat alle sectoren. We geven hier nog een sprekend voorbeeld. (het gaat hier om vooral gewestelijke bevoegdheden, maar hier vermeld voor de volledigheid).

Groene chemie is een sector met een belangrijk toekomstperspectief. Daar zijn de **principes van 'industriële ecologie'** namelijk maximaal toepasbaar:

- Vermijden van niet-recycleerbaar restafval
- Stoppen van vervuiling door het lekken van risicovolle stoffen in het productieproces
- Geleidelijke omschakeling van de industrie weg van aardolie en naar meer inzet van hernieuwbare grondstoffen is mogelijk
- Aandeel van biologische grondstoffen optrekken naar 10% tegen 2010 en naar 25% tegen 2030
- Forse innovatiepremies voor chemische bedrijven die meer ruimte maken voor bio
- Ecoboni voor biologisch afbreekbare materialen (bijvoorbeeld verpakkingen)